

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 014

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2018-10-25

Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Susanna Halldin
tf. stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av *Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat*. Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 12 november 2018.

I dagsläget finns lokala riktlinjer för mat och måltider och kostpolicy, men det saknas en samlad strategi för stadens mat och måltider. Förslaget ska ligga till grund för stadens långsiktiga arbete med folkhälsa och med måltider med lägre miljö-och klimatpåverkan.

Strategin ska tillämpas på stadens verksamheter, oavsett regiform och ska även ligga till grund för förfrågningsunderlag vid upphandling av måltidstjänster och arrangemang som anordnas av staden.

Förvaltningen ser positivt på att en övergripande strategi skapas för mat och måltider och att en samordnande funktion kring kost och måltidsfrågor skapas. Förvaltningen uppmärksammar en brist i och med att kost och måltid för personer med psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning inte berörs i strategin, och socialförvaltningen är inte heller representerad i nätverket. Förvaltningen föreslår att socialförvaltningen ska representeras i det samordnande nätverket.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av förslag på Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 12 november 2018.

I stadens budget för 2018 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en stadsövergripande matstrategi där stadens övergripande inriktning läggs fast för att ge tydlig vägledning för samtliga verksamheter och lägga en grund för ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare, brukare och invånare.

I samband med uppdraget att ta fram en stadsövergripande matstrategi fick kommunstyrelsen i samarbete med servicenämnden uppdrag att utreda en samordningsfunktion för stadens mat och måltider och dess organisering.

Strategin ska bidra till bättre folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan genom de livsmedel och måltider som köps in, produceras och serveras i stadens verksamheter.

Ärendet

I dagsläget finns lokala riktlinjer för mat och måltider och kostpolicy, men det saknas en samlad strategi för stadens mat och måltider. Förslaget ska ligga till grund för stadens långsiktiga arbete med folkhälsa och med måltider med lägre miljö- och klimatpåverkan. Strategin ska tillämpas på stadens verksamheter, oavsett om måltiderna utförs i egen regi eller av entreprenör, och ska även ligga till grund för förfrågningsunderlag vid upphandling av måltidstjänster och arrangemang som anordnas av staden.

Utifrån den övergripande strategin ska nuvarande *kostpolicy för äldre* och *riktlinjer för måltider i stadens grundskolor* revideras. Riktlinjerna för måltider i stadens grundskolor ska fortsättningsvis inkludera förskola samt gymnasieskola.

För att säkerställa implementering, kontinuerlig uppföljning, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte ska ett samordnande nätverk skapas. Nätverket ska representeras av utbildningsförvaltningen, äldreförvaltningen, serviceförvaltningen, miljöförvaltningen och stadsledningskontoret. Utbildningsförvaltningen ska ha det samordnande ansvaret.

Genom att förändra inköps- och konsumtionsmönster och ha högt ställda krav och hög kvalitet på stadens livsmedelsupphandlingar

som speglar strategins mål kan Stockholms stad vara med och påverka klimatet i positiv riktning och minska utsläppen av växthusgaser

Strategin ska integreras i stadens system för styrning och uppföljning (ILS) och preciseras i nämndens verksamhetsplanering.

Stadens matstrategi ska bidra till:

- bättre folkhälsa,
- minskad miljö och klimatpåverkan,
- goda, varierade och näringsriktiga måltider som håller hög kvalitet,
- likvärdiga måltider och ett jämlikt måltidsutbud,
- att maten är integrerad och stärker matens betydelse i verksamheterna,
- säkra livsmedel för alla samt
- att ge vägledning samt visa på strategiska prioriteringar och belysa vilka utvecklingsområden som finns i staden inom måltidsområdet.

Utgångspunkter

Strategin utgår ifrån relevanta delar av Stadens vision 2040; *En sammanhållen stad, Ett klimatsmart Stockholm* och *En ekonomisk hållbar stad* samt från Livsmedelsverkets måltidsmodell och rekommendationer kring offentliga måltider.

Livsmedelsverkets måltidsmodell består av sex delar som tillsammans bildar en helhet för måltiden och måltidsupplevelsen;

- god,
- näringsriktig,
- hållbar,
- integrerad,
- trivsamt och
- säkert.

Kost och matvanor är väsentligt för välbefinnande och en förutsättning för en positiv hälsoutveckling. Vanor och beteenden formas i tidig ålder, och stadens verksamheter spelar en viktig roll genom att ge möjligheter till goda mönster vad gäller hälso- och miljöfrågor. Måltiderna ska vara en integrerad del av den pedagogiska verksamheten inom förskola och skola och ska skapa förutsättningar för jämlika uppväxtnöjligheter.

För äldre kan kost och måltider vara en betydande faktor för välbefinnande och för att undvika undernäring. För många äldre är

måltidssituationen av stor social betydelse, och maten tillsammans med måltidssituationen ska bidra till att främja livskvalitén.

För planering av menyer och inköp av varor ska de Nordiska näringsrekommendationerna (NNR 2012) och Livsmedelsverkets riktlinjer vara utgångspunkten. Verksamheterna ska säkerställa att det finns valmöjligheter vid måltiderna och att vegetariska alternativ kan erbjudas. Forum för delaktighet och inflytande ska finnas i verksamheterna inom vård, skola och omsorg.

Stadens verksamheter ska sträva efter att servera god och hälsosam mat som också är bra för klimatet genom att:

- Äta mer frukt och grönt, rotfrukter, fullkorn och baljväxter
- Minska användandet av kött och mejeriprodukter
- Handla efter säsong
- I möjligaste mån välja ekologiskt producerat
- Minska på svinnet i kök, servering och på tallriken
- Välja kött och fisk med omsorg

Strategin ska bidra till att alla verksamheter i staden ska göra bra livsmedelsval med minskad miljö- och klimatpåverkan. De måltider som staden serverar ska bidra till att minska utsläppen av växthusgaser. Vid upphandling av livsmedel ska transportererna av livsmedel och leverans av färdiglagad mat vara klimatteffektiva och på sikt fossilbränslefria i enlighet med stadens vision om ett fossilbränslefritt Stockholm.

Genomförande

Matstrategin ska integreras med stadens system för styrning och uppföljning (ILS) och preciseras i nämnders och bolagsstyrelsers verksamhetsplanering. Den övergripande matstrategin ska brytas ner i konkreta riktlinjer för förskola, grundskola och gymnasiet och för de äldre utformas i en kostpolicy. Vid upphandling och inköp av klimatsmart mat av representation, catering och övriga inköp ska stadens matstrategi och *Guiden för hållbara evenemang* vara vägledande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen, äldre- och socialtjänstavdelningen samt förskola- och fritidsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att en övergripande strategi skapas för mat och måltider och särskilt positivt på att upphandling adresseras

i strategin. Med hjälp av detta kan staden styra val av ekologiska och närproducerade livsmedel.

Förvaltningen ser ett stort behov av en samordnande funktion kring kost och måltidsfrågor och att policys, program och riktlinjer revideras utifrån strategin för att kunna säkerställa olika målgruppers behov.

Strategin tar upp målgrupper som barn, skolelever och äldre men berör inte personer med psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning. Personer med psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning kan behöva stöd med planering av måltider, inköp och tillagning. Socialförvaltningen saknas även bland aktörerna i det planerade nätverket, vilket är en brist. Förvaltningen föreslår att socialförvaltningen ingår i nätverket.

Lika rättigheter för alla

Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat har bäring på flera av stadens program för mänskliga rättigheter. Strategin ger förutsättningar för att skapa jämlika uppväxtnöjligheter för barn och ungdomar samt ett hälsosamt åldrande. Genom att skapa forum för delaktighet och inflytande ges möjligheter att påverka mat och måltiders utformning.

Bilaga

Strategi för god hälsosam och klimatsmart mat Dnr KS 2018/430